

Voorstenaren vertellen waarom zij aan een bepaalde plek binnen de gemeente zo gehecht zijn. Met Wiel Palmen praten ze daarover en over nog veel meer. Gerda Jacobs legt persoon en plek op de foto vast. Vandaag praat Jan Machiela over zijn plek en wat die voor hem betekent.

JAN MACHIELA, COMMUNICALOOG UIT ROEPING

“Word maar leraar Engels, daar kun je een mooie boterham mee verdienen,” zei zijn vader.

“Nee,” zei Jan, want hij wilde naar de kunstacademie.

“Niet doen, want als je hierin wat wilt bereiken moet je wel tot de beste behoren,” adviseerde zijn tekenleraar, Rob Brendel.

Dat Jan Machiela toch probeerde toegelaten te worden tot de kunstacademie in Arnhem tegen alle adviezen in is tekenend voor zijn karakter: weten wat je wilt, je eigen plan trekken en op je doel afstevnen. Dat hij niet toegelaten werd is dan vers twee, in elk geval zou hij geen leraar worden. Hij ging aan het werk in de horeca, bij een kaasboer en tenslotte belandde hij op de schildersschool in Zwolle. Hij liep vervolgens stage bij een reclamebureau, zag dat daar weinig perspectief voor hem in zat. Zijn vrouw Vincy raadde hem aan voor zich zelf te beginnen onder het motto ‘nooit geschoten is altijd mis’. Ze begonnen hun reclamebureau in een eengezinswoning in Deventer. Het schot was raak, het bedrijf groeide als kool. In 1984, op 23 jarige leeftijd, kocht hij de villa ‘Klein Bijvanck’ aan de Rijksstraatweg in Twello. En weer was het zijn omgeving die hem dringend afraadde het pand te kopen. “Waar begin je aan,” was de kreet die Jan en Vincy van vele kanten te horen kregen.

Typisch Machiela door averechts te reageren:”Zulke uitspraken motiveren. Als mensen zeggen dat het niet kan dan wil ik het juist.” Na verloop van tijd had hij ‘Via Design Reclame en Marketing’ stevig in de steigers staan met na verloop van tijd tien medewerkers in vaste dienst.

“Werken is de rode draad die door mijn leven loopt. We begonnen met z’n tweeën. Naar buiten straalden we een groot bedrijf uit. Toen we de eerste personeelsadvertentie plaatsten kregen we geen directe respons maar wel drie klanten. We kwamen in een stroomversnelling terecht.

In materieel opzicht ging het goed, maar de voldoening zat er de laatste jaren niet meer in. Ik ben van nature een vechter. Heb ik van huis meegekregen. Toen ik zestien jaar was vroeg ik aan mijn vader een brommer. “Daar werk je zelf maar voor”, was zijn antwoord. Dat is mijn levensmotto geworden: werken en volhouden. Wat we hebben bereikt heb ik zelf moeten realiseren. Ik zeg “we” omdat ik daarbij alle steun heb gehad van mijn vrouw.”

Na verloop van tijd begon hij de zaken in een ander perspectief te zien. “De groei van mijn bedrijf is mij overkomen. Ongemerkt kom je in een mallemolen terecht van werk aantrekken, het werk kwalitatief en op tijd uitvoeren en zorgen dat er weer nieuw werk komt. Je hebt immers ook de verantwoordelijkheid voor je medewerkers. Je komt in een vicieuze cirkel. Alleen maar werken en amper tijd voor bezinning.”

Vrijheid

Wie zijn eigen plan trekt wil dat doen op zijn of haar eigen wijze, wil zich niet ingesnoerd voelen. Dergelijke mensen dreigen in geestelijke ademnod te komen.

Zo is een uitspraak als ‘op dood spoor’ voor mensen als Machiela een signaal. Daarom kijk je er ook niet vreemd van op als hij zegt dat er een moment is geweest dat hij ‘op zoek ging naar vrijheid’. De term ‘herbezinning’ valt. “Dan wil je daar ook tijd voor hebben. Dan moet je dus minder gaan werken en echt het roer omgooien.

Het personeel gaf hem ongewild dat bekende laatste” beslissende duwtje in de rug.

Een medewerkster besloot na elf jaar trouwe dienst besloot bij een startend bedrijf van een vriend te gaan werken. Zij was één van de drijvende krachten binnen Via Design. Daarbij kwam nog dat een ander personeelslid langdurig ziek werd, en vervolgens een derde van webdesigner zijn ambitie verlegde naar een carrière als officier bij de brandweer.

“Tot nu toe hebben we altijd rekening gehouden met anderen. Klanten, medewerkers en ook familie. Soms ten koste van onszelf zoals het nu lijkt. Daarom hebben Vincy en ik besloten ook eens voor ons zelf te kiezen, daarbij wel rekening houdend met anderen”. Hij besloot de zaak terug te brengen naar het begin: zijn vrouw en hijzelf zouden het bedrijf verder voeren. “Over ons gezin en onze bezittingen hebben we niet te klagen. Maar er is meer op de wereld dan alleen bezit. Minder bezit is meer vrijheid, is minder zorgen. Maar als je wilt veranderen moet je eerst zelf veranderen.”

Deze uitspraak wordt het keerpunt in het gesprek.

Hij verontschuldigt zich en grijpt de telefoon om een afspraak te regelen ‘die anders de mist in gaat’. Tijd om na te denken, vermoed ik.

Hij wil afrekenen met een ‘teveel’. “Wat moet ik met twee Ferrari’s ? En twee huizen?

Daarom heeft hij zijn twee Ferrari’s inmiddels ingeruild voor één nieuwe en staat de het sfeervolle landhuis “De Olde Weide” te koop. In de nieuwe situatie gaan wonen en werken uitstekend samen op de plek waar het allemaal is begonnen: “Klein Bijvanck”.

Hij houdt ook opruiming bij zichzelf “Uitgangspunt is de stelling: je bent goed van nature. Je wordt slecht door wat daarna gebeurt. Je wordt gevormd door anderen.”

Hij brengt verwarming aan in deze uitspraak als hij op uitnodiging op zoek gaat naar het begrip waarheid. “Er is meer tussen hemel en aarde. Er is wel een God, maar niet zoals de God van de kerken. Ik zie in elk geloof dat volgelingen niet precies weten wat hun stichter bedoeld heeft. De verhalen (bijbel, koran, wp) zijn verhalen over gebeurtenissen. Dat die gebeurt zijn twijfel ik niet aan. Maar dat de interpretatie van de kerken als waarheid wordt gepropageerd is de wortel van het kwaad. Je moet je eigen waarheid evalueren. De waarheid is wat je zelf gelooft.” Hij verafschuwt oorlogen om de godsdienst. De oplossing van dit soort conflicten ziet hij in communiceren, praten, luisteren. “Dan pas kom je een stap verder”.

De omslag in zijn leven komt dan ook als hij het begrip ‘communicatie’ in de praktijk van alle dag plaatst. Hij vindt de term ‘communicalogie’ uit, registreert dit officieel en brengt zijn ideeën en werkwijze onder in de stichting ter bevordering van de Communicalogie.

Kernwaarden van deze wetenschap zijn gemanierdheid, eerlijkheid, vertrouwen, enthousiasme en respect. Zet de eerste letters naast elkaar en je krijgt het woord ‘gever’.

Hij gaat er mee het land in en heeft het momenteel druk met het geven van lezingen over zijn eigen kijk op omgaan met elkaar, communiceren in één van de zuiverste vormen. “Ik zie de mens als veroorzaker van alles wat gebeurt, positief als negatief. Of anders vertaald: Angst en liefde, daar is alle op gebouwd. Je kunt ook zeggen: duivel en God”.

Een zoektocht is het om de waarheid te leren doorgronden. Eenzelfde tocht maak je als je samen met Jan Machiela de betekenis zoekt van de term communicatie.

“Je zult eerst afstand moeten doen van al het overbodige wil je helder en klaar met de ander kunnen communiceren.” Wat dat betreft komen de idealen van Machiela heel dicht bij die van de christelijke asceten en mystici, al zal hij dat beslist ontkennen.

We wandelen in de tuin van Klein Bijvanck, waar ook ooit President Steijn gelopen zal hebben, want hij was een van de illustere bewoners van “Klein Bijvanck”. “Dit is een plek waar je zou willen blijven wonen” Het is druk op de Rijkstraatweg. Aan de overkant staan de andere huizen, eerbiedwaardig ook, uit tijden van weleer, toen ook deze straat deftigheid en rust uitstraalde.

Toen communicatie nog geregeld was via de strakke regels van een standenmaatschappij.

Maar denkers en kunstenaars zijn van alle tijden.

Wiel Palmen © 8 november 2001